

Titel: Til Selvprøvelse

Citation: "Til Selvprøvelse", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K13*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2009 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-ts-txr-shoot-ida626e21b-7f43-482d-81ed-954853505f91.pdf> (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K13

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

Korrekturerne

Førstekorrekturen (ms. 3) blev læst af SK og Israel Levin. Det fremgår af korrekturrettelserne, at Levin særligt har haft sin opmærksomhed rettet mod interpunktion og ortografi, og at de fleste af hans øvrige forslag til ændring af teksten må have været forelagt SK. Selv koncentrerede SK sig om stil og indhold, men foretog ligesom Levin også korrektioner af interpunktion, ortografi, sætter- og trykfejl.

Førstekorrekturen er tilsyneladende blevet læst ad flere omgange. At SK har fanget et stort antal almindelige sætterfejl, må tages som udtryk for, at han har læst korrekturen først, da det forekommer usandsynligt, at Levin skulle have overset disse. Efter at SK og Levin hver havde gennemgået korrekturen og foretaget deres rettelser, har der formodentlig været en drøftelse af de steder, som havde givet Levin anledning til spørgsmål og tvivl.

Levin har i korrekturen givet flere typografiske anvisninger til sætteren. På første deltitelblad bemærker han om delnummeret: »et noget større Tal«, og om versangivelsen: »noget mindre Tal«. Også på de følgende deltitelblade har Levin givet typografiske anvisninger.* Derudover bemærker Levin på s. 9 (SKS 13, 44,7-10) ud for første afsnit efter bønnen: »NB. Den / samme / Skriftsort / som alt / det Følgende«. Afsnittets typer adskiller sig ikke fra det følgende, så hvad Levin påpeger her, er uklart.

Både Levin og SK har korrigeret en del sætterfejl, der undertiden afspejler sætterens manglende sikkerhed i læsningen af renskriftens nygotiske hånd, fx »lærte« > »tænke« (SKS 13, 61,12); »personlig« > »priselig« (64,2); »Og« > »Dog« (50,18); »Herre« > »Høire« (88,7). Et enkelt sted er det et oversat ord, der genindføres, »dette nydelige Arbeide« > »dette nydelige lille Arbeide« (65,13).

Levin havde i sin tekstlæsning øje for mere end ortografi og interpunktion, hvilket eksempelvis fremgår af en markering af tekststedet »Tænk Dig en Luthers Ærbødighed for den hellige Skrift«, der følger efter en ændring af »maa Apostelen Jacob reent skubbes ud af det nye Testamente« til »maa Apostelen Jacob reent skubbes tilside« foretaget af SK. Levin har her med en understregning og en asterisk gjort opmærksom på, at teksten som følge af den forudgående ændring må redigeres, og i førstetrykket er teksten da også blevet ændret til »Tænk Dig en Luthers Ærbødighed for en Apostel« (45,16).*

Nogle af SKs stavemåder er blevet korrigeret af Levin.* Hvad interpunktionen angår, kan man iagttage, at Levin indsætter de kommaer, sætteren havde glemt, men undertiden også fjerner kommaer eller føjer nye til. På samme måde indsættes udeladte citationstegn og korrigeres kolon til semikolon og semikolon til kolon.

SKs egen deltagelse i korrekturen omfattede ud over korrektion af sætterfejl også en kritisk gennemgang af teksten. Den resulterede i enkelte indholdsmæssige og stilistiske ændringer og tilføjelser; fx blev gammel tekst slettet og ny tekst føjet til.

Som eksempler på mindre ændringer kan anføres: »Hurra! Leve Luther« > »Leve Luther« (45,27); »om jeg maaskee var« > »hvis jeg maaskee var« (49,30); »mig synes dog, at det er en himmelraabende Uret« > »mig synes, at det dog er en himmelraabende Uret« (52,4); »Det er virkelig endog en sær trang Vei« > »Det er i Sandhed endog en sær trang Vei« (81,24); »ei heller at den ender med en Himmelfart« > »ei heller at den fører til Himlen«* (88,12); »er jeg ikke utilbøielig til at tage Polemik mod Ham« > »var jeg ikke utilbøielig til at tage Polemik mod ham, for at bidrage til at det maatte blive aabenbart, om han er den Berettigede« (50,4-6). SK har desuden slettet »(hvor sjældent, at et Menneske saaledes giver sine Skrifter bort!)« i første bøn (43,26), ligesom han beder om at få slettet overskriften i tredje afdeling »Det er Aanden, som levendegjør« (95,1).

SK har foretaget en enkelt større ændring i teksten, da han på s. 20 i korrekturen har slettet passagen »Gjernerne maae drages frem; jeg har gjort Jacob Uret, han har dog egentligen Ret, nemlig ikke mod Troen (og det var dog ikke hans Mening) men for eller med Troen« og erstattet den med det meget længere og mod Luther mildere »Apostelen Jacob maa drages lidt frem (...) – thi i Forhold til 'ærlige Sjele' behøves der Intet at gøres« (52,17-53,4). Manuskriptet til denne passage er gået tabt, formentlig i sætteriet, men henvisningen »cfr. Hoslagte« ses nederst på korrektursiden.

Andenkorrekturen, hvoraf kun to ark er bevaret (ms. 4), blev ligesom førstekorrekturen læst af både Levin og SK. Levin kontrollerede, at anvisningerne i førstekorrekturen var blevet fulgt af sætteren, og læste derudover endnu en korrektur på teksten. Herved fik han fx rettet op på den uheldige formulering »at lade en Mands Kone slaae ihjel, for at ægte hende« til »at lade en Kones Mand slaae ihjel, for at ægte hende« (65,25). SK selv har foretaget en ændring i det lange tekststykke, der blev indføjet i førstekorrekturen: »han glemte, hvilken ærlig Sjel han selv var, for det andet han oversaae, han glemte, han vidste det ikke – Du ærlige Sjel! – han vidste det ikke, hvordan vi Andre ere« > »han glemte, hvad han var for ærlig til selv at

vide, hvilken ærlig Sjel han selv var, hvad jeg, og ikke for min Dyds Skyld men for Sandhedens Skyld, maa fremhæve«. Det fremgår af Levins bemærkninger: »Heraf udbedes en tredie Korrektur« og »En tredie Korrektur udbedes« nederst på bagsiden af de to ark, at en tredjekorrektur var ønsket. En sådan er dog ikke bevaret.